

## Les falcies mediterrànies

La família de les falcies forma un ordre d'unes 100 espècies emparentat amb amb els mussols, els enganya-pastors i els colibrís. Filogenèticament són mes pròxims a cucuts i coloms que a teuladins i cadernereres. La seua forma de vida és extraordinària, i són, junt amb algunes aus marines, les més aèries de totes les aus, ja que algunes espècies es passen tota la seua vida volant, només s'aturen per a criar. Son aus amb una mortalitat adulta baixa, els records de longevitat són de 21 anys en la falcia comuna i de 26 en el ballester. Els joves de falcia comuna que han nascut esta primavera en les nostres ciutats no deixaran de volar fins passats dos anys, quan aconseguida la maduresa, tornen a Europa per a intentar reproduir-se per primera vegada. 3 espècies nidifiquen en el llevant ibèric: la falcia comuna, la falcia pàl·lida i el ballester.

### Falcia comuna

És la falcia amb el rang de distribució més ampli, ocupant tot el Paleàrtic. Pel N aplega al cercle polar àrtic, i pel S cria en ambients semi desèrtics. La seua població europea s'estima en uns 5 milions de parelles. Quan acaben la cria tota la població es desplaça a l'Àfrica Subsahariana per a passar l'hivern. És sorprenent la sincronia amb què es mouen en l'ocupació de les colònies i en l'abandó després de la cria; esta es produïx pràcticament el mateix dia en colònies que estan separades per desenes de quilòmetres. Arriben a principis d'abril i se'n van a finals de juliol (encara que hi ha pas migratori durant tot el mes d'agost i possiblement part del de setembre). En primavera les aus immadures arriben un mes més tard que els adults provocant una important revolució social en la població.

Polítipica. 2 subespècies. Una única niuada. Posen 2 o 3 ous en un forat, quasi sempre en edificis alts on fan un xicotet niu de material vegetal i plomes que compacten amb saliva. La grandària de les colònies depèn de la quantitat de buits disponibles. A la ciutat de Castelló de la Plana la seua població és possible que aplegue a les 450 parelles. Són molt sensibles a les condicions ambientals, ja que s'alimenten de xicotets insectes que atrapen al vol amb les seues grans boques, per la qual cosa les tempestes i els períodes de fred primaveral fan desaparèixer el seu aliment i provoquen fugides massives de poblacions. Volen, aleshores, rodejant els sistemes de baixes pressions de cara al vent dominant en periples de centenars de quilòmetres. A casa nostra



**Falcia comuna.** L'estructura i la coloració negra uniforme poden facilitar la seua identificació. Foto: Miguel Tirado.

s'han arribat a veure grups d'uns 75.000 individus en pas durant un matí volant cap al sud en un d'estos períodes de mal temps. Els polls han desenrotllat una adaptació peculiar entre les aus nidícoles que els permet sobreviure diversos dies sense menjar i sense la calor dels adults aturant el seu creixement. D'estiu, enmig del sopor de les ciutats els seus crits aguts i penetrants són moltes vegades l'únic paisatge sonor. Al voltant de les colònies es persequen incansablement, comportament que té a veure amb la defensa del niu. Mascles i femelles emeten reclams diferents la qual cosa els permet reconèixer-se.

## Falcia pàl·lida

Endemisme mediterrani. Tan sols es troba en una estreta franja al voltant del mar Mediterrani i en Orient Pròxim. La seua població mundial s'estima en 50.000 parelles. Després de la cria es desplacen al Sahel. Arriben a les colònies de cria abans que la falcia comuna i se'n van més tard, des de mitjans de març a finals de setembre.

Polítipica. 3 subespècies. Dos niuades. Posen de 2 a 3 ous en un forat. Menys adaptat a utilitzar edificis que el seu parent comú, és més abundant on hi ha disponibilitat de tallats pròxims al mar. Les seues colònies són menys nombroses, a vegades tan sols d'1 o 2 parelles. S'alimenta d'insectes aeris més grans que els que menja la falcia comuna. La forma de vida d'esta espècie està molt menys estudiada; es desconeixen molts detalls de la seua biologia, encara que l'extrema similitud entre ambdós espècies fa pensar que molts aspectes de l'au siguen pareguts. L'augment de les temperatures, degudes al canvi climàtic, podria ser el responsable de l'eminent augment poblacional, encara que continua sent una au moderadament escassa en quasi tota la seua àrea de distribució.

## Ballester

Falcia de grans mides (envergadura de 50 a 60 cm.). S'estén per una àmplia franja del Paleàrtic aconseguint el subcontinent indi. En el Paleàrtic occidental la seua població supera les 300.000 parelles, i no s'allunya excessivament del Mediterrani. És també un migrant transsaharià; l'arribada és primerenca, a principis de març es veuen els primers exemplars, i els últims, tardans, desapareixen a principis d'octubre.

Polítipica. 2 subespècies. Una niuada. És un volador molt potent i ràpid, que recorre de 600 a 1.000 km diaris buscant menjar. Aconsegueix grans altures, per la qual cosa és moltes vegades indetectable des del sòl, ni amb prismàtics. És una espècie més agresta que les altres, utilitzant tallats allà on estan disponibles i només recentment construccions humanes, la qual cosa ha possibilitat l'augment de la seua població i del seu rang geogràfic cap a zones planes. Durant la migració la seua presència tan sols es fa patent quan les condicions atmosfèriques l'obliguen a baixar prop del sòl. Al contrari que les

altres dos falcies més xicotetes passa la nit posada. Durant els períodes de mal temps busca refugi en els nius o altres forats. S'alimenta d'insectes d'una certa grandària que captura al vol.



**Falcia pàl·lida.** Les diferències de color amb la falcia comuna són escasses. Només evidents en condicions òptimes. Aquest exemplar, a finals d'agost, està mudant les plomes secundàries. Foto: Miguel Tirado.



**Ballester.** És la falcia mediterrània més gran. Conserva l'estructura en forma d'arc típica d'estes espècies. Les parts inferiors blanques i la seua grandària el fan inconfusible. Foto: Miguel Tirado.